

כל שעה פרק שני פסחים

ל"א

עין משפט נר מצוה

קנו א ב מיי פ"ג מהל' מלה הלכה יג סמג עשין מא טו"ע"ע א"ח סי' מעב סעף ה' קנו ג מיי פ"ג מהל' מלה הלכה ג סמג לא"ח רע"ט טו"ע"ע י"ד סי' ר"ז סעף ז' י

מתני' אלו ירקוס שאדם יואל בהן ידי חובתו בחורס ובתמכא ובעולשי' ובחרהצינא ובמרור. כולוה מפרש בגמ': כבושין. בחומץ: שלוקין. מבושלין הרבה מאד עד שנימוחין: מבושלין. כדרך צישול: ומלטריפין לכוזים. אם אין לו מאחד מהן כזית אבל יש לו מזה חצי זית ומזה חצי זית מלטריפין זה עם זה כדי לנאת ידי חובתו: וזדמאי וזמעשר ראשון נו'. אבל בטבל לא ואף על גב דמעשר ירק דרבנן הויה לה מזהה הצאה בעצירה דומיא דענין שאינו נקוב לדממן צפיריקין: גב' חסא. לטווג"א: היעניני. עשב שקורין קרישפלי"א: סמכסא. מרובי"א: אלווסא דדיקלא.

אצוותא דדיקלא. ז"ל דהו מין זרעיס^א דהא לקמן אמרינן מה מלה מין זרעיס אף מרור מין זרעיס^א: **ואימא** הירדוף בי מצה וכו'. צפי לולב הגזול (סופה דף לז): פריך גבי דהס ואימא הירדוף אמר אצני דרכי' דרכי נועס ופ"ה ללא הו נועס כיון דהו סס המות לבהמה הכא נמי ה"מ לשנויי הכי אלא דמטני שפיר טפי אלא קשה לרשב"א לעיל אמר דהירדופמי כשר למרור וצפיק אלו טרפות (מולין דף נח): משמע דהו סס המות לבהמה דלמר צהמה שאכלה הירדופמי כשרה ופריך היינו הירדופמי היינו סס המות ומטני מרי גוויי סס המות: ערוגה

מתני' ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחורת בתמכא ובחרהצינא ובעולשין ובמרור^א ויוצאין בהן בין לחין בין יבשין אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין ומצטרפין לכזית ויוצאין בקלה שלהן ובדמאי ובמעשר ראשון שנמלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו: גב' חזרת חסא עולשין הינדבי תמכא אמר רבה בר בר חנה תמכתא שמה חררהצינא אמר רשב"ל אצוותא דדיקלא ובמרור מיריתא תני בר קפרא אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בעולשין ובתמכא בחרהלין בחרהצינא ובחזרין רב יהודה אומר אף עולשי שדה ועולשי גינה וחזרת עולשי גינה וחזרת הא תנא לה רישא הכי קאמר אף עולשי שדה כעולשי גינה וחזרת רבי מאיר אומר

הוא: ערקלני. מפרש בסוף פ' שני דעירובין: אלווסא חרתימא הוא סבי גדול ועב ומין לענמן הוא: וחורשי על כל סלמדין. של ר' אליעזר ובקשמי לי חצר לסייעני שמעמ דבר זה מפיו ולא מאלמאי: שרף. כשפותמין^א אטו צמקוס חיתוכו יואל ממנו שרף לבן כחלב וקורין לייטוין: מכסיפין. אינו ירוק מאד ככרמי אלא פלד"ש: כל ירק מן מרורוויי אית ליה יש לו שרף ופניו מכסיפין והן הן סימני מרור: מדברי גולן. כל המפרשין שמות הירקות כגון ממני ומנא דבר קפרא ורבי יהודה ור' מאיר ומנא דבי שמואל מולן ומכסין שהמרור יש לו שרף ופניו מכסיפין שכל הירקות הללו רואין אלו כהן הסימנין האלו: אמריימא. פופר"ץ: והא. אן רישא דכולהו חזרת תנן: ומנא דבי שמואל נמי חזרת תנא דרישא אלמא הוה קמני לכולהו: מזהו בחורס. כדמפרש טעמא כדכבא ור' יונתן: מאי חסא. מאי טעמא קרינן ליה חסא משום דזכר הוא דחס קרימנא עלן אלמא להכי קיימא: למה נמשלו כמרור. דכתיב (שמות ה) וימכרו את חייהם: סחילה רכה. בתמילה נשמעבדו להן ע"י שר שיהו שוכרין אותן: מרור סופו קשה. הקלח שלו מתקשה עתן: הדרי צי. לא אוסיף עוד: מיריפא דכופיא. מרה של דג ששמו כן: יי מלה. שהרי הוקשו: פירדוף. ען שהמתיק צו משה את מי מרה ואמרינן (צפוטא) ומכילתא פרשם שגלן נס בתוך נס שהוה היה מר והוה הירדוף: הירופו. מין זרע וסס המות לבהמה הוא: הריפוי אינו ינקח בכסף מעשר דלניו פרי מאכל ואנן אובלל צעינן דומיא דליין ושכר ובקר ואנן דכתיב (דברים יד) ונתתה הכסף בכל אשר תאווה נפשך וגו': ואימא מרור חד. מינא הוא מהנך ירקות ולאו כל הני אלא מר שצולן: כרמי כרישין של גינה: כרשי שדה. שלוווי"ש: והרמזה. מין דלעת הוא ובמסכת גרוס (דף נה). מפ' קרא קרקחאי: אינן כלאים זה צוב. אע"ג שיש שם לוי לנאת אינו כלאים בחצירו: חורס בחורס גלן. וכן עולשין בעולשי השדה^א (זוגות וזוגות כמו שהן שנויין): וכי סימא כולוה צהדי הדדי קסני. דככל הני קאמר דאינן כלאים זה צוה חזרת עולשין וכרישין: זוגות וזוגות. חזרת וחזרת גלן או עולשין ועולשי שדה וכן כולן שנינו דאין כלאים זה צוה אבל חזרת בעולשין לא: מאי. כולן מרעין צערוגה אחת דלמר רצ לעיל מרעין כהלכתן קא אמר כתי שלא יינקו זה מזה כגון חמשה זרעוין צערוגה של ששה על ששה טפחים כדמתן במסכת שבת (דף פד):

- לעזי רש"י
- ליטוג"א (ליטוט"א).
- הסה.
- קרישפלי"א. עולש.
- מרובי"א. מרובין (מין צמח).
- וירדיל"א. קרקפת.
- אמריפוי"ל. דקורית (צמח).
- פופר"ץ (פופרפיר"ץ).
- טלופח. טלף החמור (מין עשב).
- אלישינ"א. לענה.
- ליטו"י. גולל מעשבים דמיו חלב.
- פלדש (פלד"ש).
- חוריים.
- פופר"ץ (פופרפיר"ץ).
- טלופח.
- שלווי"ש. בר.

רבינו חננאל (המשך) נרעין בערוגה אחת, ודייקין דוקא חזרת וחזרת גלן דהרייתו מין חזרת גינה, הני הוא דליתוהו נכחא, כדרי בהדי הדדי, הא חזרת ועולשין אע"ג דהרייתו מין מרור אינן כלאים הווי, וכי תמא הכי קתני כל מין חזרת, וכל מין עולשין, וכל מין כרישין, וכל מין כוסבר, וכל מין חרדל, וכל מין דלעת, אלו כולן בחד נרעין בערוגה, והא רב הוא דאמר זוגות וזוגות שנינו, כלומר חזרת וחזרת גלן הנז' זוג, עולשין ועולשי שדה זוג אחד, כרישין וכרישי שדה זוג אחד, כי האי גונא וזוגות וזוגות כפני עצמן אינן כלאים, הא כולוה בהדי הדדי נרעין דקאמר רבה בר רב הונא כהילכתא אחד מין כלומר אם בא לרעין בערוגה אחת נוהן לכל אחד ואחד כדי בעברתו שלא יאז דוע אחד יונק מגובל חבדו שכל אחד מרעין בעצמו הוא.

אף עסווס וטורא ומר ירואר א"ל ר' יוסי עסווס וטורא^א אחד הוא ומר זה הוא ירואר תני דבי (ר') שמואל אלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח בחזרת בעולשין ובתמכא ובחרהצינא ובחרהצינא ר' יהודה אומר אף חזרת יולין וחזרת גלן כיוצא בהן^א ר' אילעא אומר משום ר' יהודה אומר אף חזרת על כל תלמודיו ובקשתי לי חבר לוא מצאתי וכשבאתי לפני ר"א בן יעקב הודה לרברי^א ר' יהודה אומר כל שיש לו שרף ר' יוחנן בן ברוקה אומר כל שפניו מכסיפין אחרים אומרים [כל] ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין א"ר יוחנן מרברי כולן גלמד ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין אמר רב הונא הלכה באחרים רבינא אישכחיה לרב אחא בריה דרבא דהוה מהדר^א אמריריתא א"ל מאי דעתך דמרירין טפי והא חזרת תנן ותנא דבי שמואל חזרת וא"ר אושעיא^א מצוה בחזרת ואמר רבא מאי חזרת חסא מאי חסא דחסא רחמנא עילוון ואמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן למה נמשלו מצריים כמרור לומר לך מה מרור זה שתחילתו רך וסופו קשה אף מצריים תחילתן רכה וסופן קשה א"ל הדרי בי א"ל רב רחומי לאבבי ממאי דהאי מרור מין ירק הוא אימא מיריתא דכופיא דומיא דמצה מה מצה גידולי קרקע אף מרור גידולי קרקע ואימא הירדוף דומיא דמצה מה מצה מין זרעיס אף מרור מין זרעיס ואימא הריפוי דומיא דמצה מה מצה שניקחת בכסף מעשר אף מרור שניקח בכסף מעשר א"ל רבה בר רב חנין לאבבי אימא מרור חד מרורים כתיב ואימא מרורים תרי דומיא דמצה מה מצה מינין הרבה אף מרור מינין הרבה אמר רבה בר רב הונא אמר רב ירקות שאמרו חכמים שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח כולן נרעין בערוגה אחת למימרא דלית בהו משום כלאים מתיב רבא^א חזרת וחזרת גלן עולשין ועולשי שדה כרישין וכרישי שדה כוסבר וכוסבר שדה חרדל וחרדל מצרי ודלעת המצרי והרמוצה אינם כלאים זה בזה חזרת וחזרת גלן אין חזרת ועולשין לא וכי תמא כולוהו בהדדי קתני להו והא אמר רב זוגות וזוגות קתני מאי נרעין דאמר רב נרעין כהלכתן כהלכתן תנינא ערוגה

מתני' ואילו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח וכו'. חזרת חסא, עולשין הנריב, תמכא כן שמה, בחרהצינא אטוה דדיקלא, מרור מריריתא, אמר רבי יוחנן מרברי כולן נרעין ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין, אמר רב הונא הלכה באחרים דאמרי ירק מר ופניו מכסיפין ויש לו שרף שרף זהו מרור, רב אלו בריה דרבא הוה מהדר אמריריתא דבריא, אמר ליה רבינא מאי דעתך דמרירין טפי, והא אן חזרת תנן, וכן תאני בר קפרא ור' שמואל חזרת, ואמר אושעיא מצוה בחזרת וכו'. אמר ליה הדרי בי, ש"מ דכולי עלמא מצוה בחזרת דהיא חסא, אימא מריריתא דכופיא, י ש"מ שאומר המרה של בהמה, ויש מי שאומר מרה של דג ששמו כופיא, והיא שיבוטא, והוא קוליס האספנין, ורחינן בעינן מרור גידולי קרקע כמצה, דהא הקישו הכתוב על מצות ומרורים, פי הדורין הרפוא, ואסיקנא מרורים כתיב מינין הרבה, אמר רבה בר רב הונא אמר רב ירקות שנינו, כגון חזרת ועולשין ותמכה וחרהצינא וכיוצא בהן, שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח משום מרור, כולן נרעין בערוגה אחת, דייקנן מינה כי אלו כולן מין אחד הן ואין בהן משום כלאים, ומתיב רבא עליה חזרת וחזרת גלן, עולשין ועולשי שדה, כרישין כו', ואמרין בטופה כולן

הכסף בכל אשר תאווה נפשך וגו': ואימא מרור חד. מינא הוא מהנך ירקות ולאו כל הני אלא מר שצולן: כרמי כרישין של גינה: כרשי שדה. שלוווי"ש: והרמזה. מין דלעת הוא ובמסכת גרוס (דף נה). מפ' קרא קרקחאי: אינן כלאים זה צוב. אע"ג שיש שם לוי לנאת אינו כלאים בחצירו: חורס בחורס גלן. וכן עולשין בעולשי השדה^א (זוגות וזוגות כמו שהן שנויין): וכי סימא כולוה צהדי הדדי קסני. דככל הני קאמר דאינן כלאים זה צוה חזרת עולשין וכרישין: זוגות וזוגות. חזרת וחזרת גלן או עולשין ועולשי שדה וכן כולן שנינו דאין כלאים זה צוה אבל חזרת בעולשין לא: מאי. כולן מרעין צערוגה אחת דלמר רצ לעיל מרעין כהלכתן קא אמר כתי שלא יינקו זה מזה כגון חמשה זרעוין צערוגה של ששה על ששה טפחים כדמתן במסכת שבת (דף פד):